

Sygn. akt II CSK 136/06

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku "P." Agencji Celnej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w likwidacji

o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 października 2006 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 6 października 2005 r. Sąd Rejonowy w P. odmówił wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego jednoosobowej Spółki z o.o. P. w likwidacji. Sąd ten uznał, że pomimo, iż sprawozdanie likwidacyjne Spółki zostało zatwierdzone przez zgromadzenie wspólników i, że wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki został oddalony dlatego, że majątek jej nie wystarczy na zaspokojenie kosztów postępowania, to toczące się i nie zakończone postępowania administracyjne, dotyczące należności celnych wynoszących około 30.000.000 zł, co do których Spółka jest dłużnikiem, sprzeciwia się wykreśleniu jej z rejestru; w razie wykreślenia brak bowiem będzie podmiotu, który zaspokoi wierzyciela.

Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 13 grudnia 2005 r. oddalił apelację Spółki od wymienionego postanowienia. Aprobując stanowisko Sądu pierwszej instancji stwierdził, że w pojęciu „zakończenia interesów bieżących spółki” (art. 282 § 1 k.s.h.) mieści się obowiązek zakończenia wszystkich postępowań tak sądowych jak i administracyjnych; wykreślenie Spółki z rejestru w sytuacji, gdy postępowania te nie zostały zakończone, uniemożliwiłoby skuteczne ich zakończenie, chociażby od strony formalnoprawnej. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma żadnych przeszkód ku temu, żeby wspólnik spółki postawionej w stan likwidacji podjął w drodze stosownej uchwały decyzję o dopłatach w wysokości umożliwiającej likwidatorowi spokojne kontynuowanie procesu likwidacji spółki.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną Spółka. Podstawą skargi jest naruszenie prawa materialnego, a to art. 282 k.s.h. przez błędną jego wykładnię oraz art. 285 i 272 k.s.h. przez niewłaściwe ich zastosowanie. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i albo orzeczenie co do istoty sprawy i wykreślenie Spółki z rejestru, albo o przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie jest poza sporem, że likwidator Spółki z o.o. P. uznał, że likwidacja została zakończona i że zgromadzenie wspólników zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne. Niesporne jest także, że zobowiązania Spółki opiewające na znaczną kwotę nie zostały wypełnione i że Spółka nie ma majątku pozwalającego na ich wypełnienie. W tej sytuacji powstało zagadnienie, czy Spółka może zostać wykreślona z Krajowego Rejestru Handlowego.

Jak wynika z art. 282 § 1 k.s.h. w toku postępowania likwidacyjnego spółki z o.o. likwidatorzy powinni zakończyć interesy bieżące spółki, ściągnąć wierzytelności, wypełnić zobowiązania i upłynnić majątek spółki. Jest oczywiste, że w razie braku majątku jego upłynnienie nie wchodzi w grę i wykonanie obowiązku „wypełnienia zobowiązań”, gdy są nimi zobowiązania pieniężne, nie jest możliwe. W takiej zatem sytuacji niewypełnienie zobowiązań spółki przez likwidatorów nie stanowi naruszenia powołanego przepisu. Istnieje wprawdzie możliwość podjęcia przez wspólnika likwidowanej spółki decyzji o dopłatach w wysokości umożliwiającej likwidatorom zaspokojenie wierzycieli spółki, ale – czego zdaje się Sąd Okręgowy nie dostrzegł – nie ma prawnych możliwości wymuszenia takiego działania, które byłoby zresztą sprzeczne z zasadą wolności prowadzenia działalności gospodarczej.

W postanowieniu z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 20/96 (OSNC 1997, nr 5, poz. 53), Sąd Najwyższy uznał, że możliwe jest wykreślenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru, jeżeli w wyniku przeprowadzenia i zakończenia postępowania likwidacyjnego zostanie spieniężony cały jej majątek, a mimo to zostaną niewypełnione zobowiązania ciążące na tej spółce. Wbrew zapatrywaniu Sądu Okręgowego możliwość taka zachodzi także wtedy, gdy wobec braku majątku nie doszło w toku postępowania likwidacyjnego do jego spieniężenia (upłynnienie). Okoliczność, że w toku likwidacji spółki pozbawionej majątku umożliwiającego prowadzenie przez nią działalności przewidzianej w umowie o jej utworzeniu i pozwalającego na wypełnienie jej zobowiązań, zobowiązania te nie zostały, bo nie mogły zostać wypełnione, nie może stanowić powodu utrzymywania przy życiu „martwego” podmiotu gospodarczego. Jak trafnie wskazał Sąd

Najwyższy w powołanym postanowieniu, Kodeks handlowy nie regulował sytuacji, w której spółka z o.o. ma nie wypełnione, ciężące na niej zobowiązania, mimo zbycia w toku postępowania likwidacyjnego całego majątku i przeznaczenia go na spłatę długów. W tej sytuacji należało – według stanowiska zajętego wówczas przez Sąd Najwyższy – sięgnąć do analogicznych rozwiązań Prawa upadłościowego i Prawa Spółdzielczego, które przewidywały odpowiednio, że postępowanie upadłościowe będzie zakończone, mimo iż nie wszyscy wierzyciele zostaną zaspokojeni z masy upadłości i że możliwe jest wykreślenie z rejestru spółdzielni, która nie wypełniła w toku likwidacji wszystkich zobowiązań. Pogląd ten znajduje zastosowanie także do sytuacji powstałej na gruncie obowiązywania Kodeksu spółek handlowych i uzasadnia analogiczne zastosowanie rozwiązań, które przewiduje Prawo upadłościowe i naprawcze (nieodbiegających w tym zakresie od tych, jakie przewidywał Kodeks handlowy) oraz Prawo Spółdzielcze.

Stanowisko wyrażone w wyżej powołanym postanowieniu Sądu Najwyższego zostało powtórzone przez ten Sąd w postanowieniu z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 752/99 (OSNC 2002, nr 10, poz. 130). Na stanowisku tym stanął także Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2003 r., IV CK 256/02 (Mon. Prawn. 2004, nr 1, s. 2) uznając, że w przypadku, gdy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością znajdująca się w stanie likwidacji nie ma możliwości prowadzenia interesów, a co się z tym wiąże zawierania nowych umów w celu zakończenia starych interesów, powinna zostać wykreślona z rejestru. Pogląd ten podziela również Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną.

Z przytoczonych względów, uznając zasadność podstaw rozpoznawanej skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).